

78352

OMĂNI,
NIMPORANI

EDIȚIUNE ȘCOLARĂ
APROBATA DE MINISTERUL INSTRUȚIUNII PUBLICE
ȘI AL CULTELOR.

GR. ALEXANDRESCU

POESII ȘI FABLE

BUCUREȘCI
Editura LIBRĂRIEI SOCEȘ & Comp.
1894

Vol. I.

Prețul 45 bani

~~Ino. A. 67.714~~

78352 AUTORII ROMÂNI,
VECHÎ ȘI CONTIMPORANI.

1947

EDIȚIUNE ȘCOLARĂ
APROBATA DE MINISTERUL INSTRUȚIUNII PUBLICE
ȘI AL CULTELOR.

GR. ALEXANDRESCU

POESII ȘI FABULE

103901

BUCUREȘTI

Editura LIBRĂRIEI SOCECŪ & Comp.

1894

R. P. R.

BIBLIOTECA CENTRALA

UNIVERSITARĂ

DIN

BUCUREȘTI

Nr. Inventar 103901 Anul 1956

Secția Depoz. V Nr. 78352

~~Ino. A. 67.714~~

78352 AUTORII ROMÂNI,
VECHII ȘI CONTIMPORANI.

1947

EDIȚIUNE ȘCOLARĂ
APROBATA DE MINISTERUL INSTRUȚIUNII PUBLICE
ȘI AL CULTELOR.

GR. ALEXANDRESCU

POESII ȘI FABULE

103908

BUCURESCI

Editura LIBRĂRIEI SOCECŪ & Comp.

1894

GRIGORIE ALEXANDRESCU

Grigorie Alexandrescu este unul din fruntașii poeziei române. El a fost prima aparițiune însemnata pe orizontul liricei noastre moderne. Într'o epocă când Bolintineu și Alecsandri erau încă nume necunoscute, Alexandrescu facuse deja să răsune în acorduri mărețe câte-va din profundele sale inspirațiuni.

Nascut în 1812 la Tirgoviște, cetatea poezilor, unde a văzut lumina Cârlova și Eliad, Gr. Alexandrescu s'a format mai întâi sub direcțiunea acestui din urma. El a urmat apoi cariera militara, ce o părăsi în curînd spre a se putea consacra literaturii. Mai târziu a ocupat diferite funcțiuni sub Vodă Bibescu, la care sta în mare favoare. Sub Cuza, în 1859, a fost cât-va timp ministru interimar la Culte. Puțin după aceea fu lovit de apoplexie și această crudă boală nu l'a părăsit pâna la morțe, în 1885.

Poesia a fost în tot-d'a-una ocupațiunea de predilecțiune a lui Gr. Alexandrescu. Satirile și mai ales fabulele sale politice îi câștigară o mare popularitate, pe care poetul o plăti cu închisórea, ca toți patrioții sinceri și entusiaști din acea epocă. Odată cu fabulistul nostru fusese închis și istoricul Nicolae Balcescu, pe atuncia cadet în armata, acusat de a fi vorbit sergenților regimentului său despre eroismul Domnilor români de odióara.

Sub raportul activității sale literare, Gr. Alexandrescu

póte fi considerat dintr'un îndoit punct de vedere: ca poet liric și ca fabulist.

Ca poet liric el a turnat într'o românescă curată gândiri de o rară originalitate. Talentul său meditativ s'a revelat cu frumoasa poezie *Anul 1840*, în care „descifrează eternitatea din ruina unui an.“ Dar la vederea ruinelor patriei, se aprinde mai ales sufletul său mare și nobil. De timpuriu poetul nostru s'a simțit atras, ca și Cărlova, de acele rămășițe dintr'un trecut strelucit, în cari s'a refugiat „gloria străbună și umbra de eroi.“ Prima sa inspirațiune pe ruinele trecutului „Adio la Tirgoviște“ respiră deja acel avânt măreț, acele accente pătrunzătoare, de care abuza lira sa ori de câte ori căuta amintirile glorioase ale cetăților și eroilor de odinioară. Punctul culminant îl atinge poetul cu *Umbra lui Mircea la Cozia*, în care evocă cu o putere fără sémân figura mărețã a eroului, la aparițiunea căreia natura însași pare a-și părăsi eterna ei imobilitate....

Ca fabulist, Alexandrescu a lăsat cu mult în urmă pe toți predecesorii săi. Observator profund al apucăturilor ridicule ale vițiilor și rețelilor societății, el a creat o mică lume, unde, sub învelișul animal, fabulosul biciu este patimile și slăbiciunile omenești.

Rînd pe rînd defilézã înaintea noastră tradiționala îngâmfare a parvenitului (Boul și vițelul), trădătorul răsărit din mijlocul al lor săi (Toporul și pădurea), ipocrisia sub haina religioasă (Șórecele și pisica), grandomania basată pe spița némuiului (Pisica sêlbatică și tigrul), desprețuirea meritului real (Șórecele isgonit) etc.

Pe când compunerile sale lirice n'aú putut să devie— din cauza maturității neobicinuite a cugetării — o proprietate a națiunii, cum s'a întimplat cu baladele lui Bolintinénu. fabulele sale — prin stilul lor simplu și natural — l'aú facut din contra unul din scriitorii noștri cei mai populari.

Autent
Costel 21-IV-910

POESII

ANUL 1840

§ Să stăpânim durerea care pe om supune,
Să așteptăm în pace al sorței ajutor;
Căci cine știe ore, și cine îmi va spune
Ce o s'aducă ziua și anul viitor?

Mâne, poimâne, póte, sórele fericirei
Se va arêta vesel pe orizon senin:
Binele ades vine pe urmele mâhnirei
Și o zimbire dulce dup'un amar suspin.

Așa dice tot omul ce 'n viitor trăește,
Așa dicea odată copilăria mea;
Și un an vine, trece, ș'alt an îl moștenește,
Și ce nădejdi dă unul, acel-alalt le ia.

Puține-aș vrea, iubite, din zilele'mi perdute,
Dile ce 'n vecinicie 'și iaū repede le sbor;

Puține suvenire din ele am plăcute:
A fost numa 'n durere varietatea lor!

Dar pe tine, an tîner, te vîd cu mulțămire!
Pe tine te dorește tot nîmul omenesc!
Și eû sunt mică parte din trista omenire,
Și eû a ta sosire cu lumea o slăvesc!

Cînd se născu copilul ce s'aștepta să vie,
Ca să ridice iarășî pe omul cel făcut,
Un bătrîn îl luă 'n brațe, strigînd cu bucurie:
«Slobóde-mě, stăpîne, fiind că l'am vîdut.»

Astfel dreptii ar ȃice, de ar vedea 'mplinite
Câte într'al tîu nume ne sunt făgăduite,
O an, preȃis atîta, măreȃ reformator!
Incepi, prefă, rîstórnă și îmbunătăȃeză,
Araȃ semn acelor ce nu voesc să creȃă;
Adă fără zăbavă o turmă ș'un păstor.

.

A lumîi temelie se mișcă, se clătește,
Vechile-î instituȃii se șterg, s'aû ruginit;

Un duh ferbe în lume, și omul ce gândește
Alérgă către tine, căci vremea a sosit!

IX Ici, umbre de noróde le veđi ocârmuite
De umbra unor pravili călcate, siluite,
De alte mai mici umbre, neînsemnați piteci.
Orí-care sentimente înalte, generóse,
Né par ca niște basme de povestit frumoșe,
Și tot entusiasmul isvor de idei mici.

Politica adâncă stă în fanfaronadă,
Și știința vieții în eroism cumplit;
D'a omului mărire nimic nu dá dovadă,
Și numai despotismul e bine întărit.

An nou! Aștept minunea-ți ca o ceréscă lege:
Dacă însă păstorul ce tu ni l'ai alege,
Va fi tot ca păstorii de cari-avem destui,
Atunci lasă în starea-í bătrîna tiranie.
La darurile tale eú nu simț bucurie,
De 'mbunătățiri rele câte vreí suntem sătui.

Ce bine va aduce o ast-fel de schimbare?
Și ce mai réu ar face o stea, un comet mare,

Care să ardă globul ș'ăi lui locuitori!
Ce pasă bieteii turme, în veci nenorocită,
Să știe de ce mână va fi măcelărită,
Și dacă are unul său mulți apăsători?

f
A

Eu nu îți ceiū în parte nimica pentru mine:
Sórta-mi cu a mulțimii aș vrea să o unesc:
Dacă numai asupra-mi nu poți s'aduci vr'un bine,
Eu rîd d'a mea durere și o desprețuesc.

Handwritten scribble

După suferiri multe inima se 'mpetrește:
Lanțul ce 'n veci te-apasă uităm cât e de greu;
Rêul se face fire, simțirea amorțește,
Și trăesc în durere ca 'n elementul meu.

Dar aș vrea să văd ziua pământului vestită,
Și să respir un aer mai liber mai curat;
Să perđ ideea tristă de vécuri întărită,
Că lumea moștenire despoților s'a dat!

f
Handwritten scribble

Atunci dac'a mea frunte palidă, obosită,
Dac'a mea privire s'o 'ntorce spre mormânt,

Handwritten scribble

Dac'a vieți'mi triste făclie osîndită
S'o 'ntuneca, s'ar stinge d'al patemilor vînt.

Pe aripile morții celei mîntuitoare,
Voiû părăsi locașul unde-am nădējduit;
Voiû lăsa fericirea aceluia ce-o are,
Și-a mea suvenire acelor ce-am iubit.

UMBRA LUI MIRCEA LA COZIA

Ale turnurilor umbre peste unde staă culcate,
Către țermul din potrivă se întind, se pre-
[lungesc,
Ș'ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechiū al monăstirei în cadență îl isbesc.

Dintr'o peșteră, din rîpă, nóptea ese, mă 'mpre-
[soară:
De pe muche, de pe stâncă, chipuri negre se cobor;
Muschiul zidului se mișcă... p'între iarbă se stre-
[coară
O suflare, care trece că prin vine un fior.

Este ora nălucirei: un mormênt se desvelește,
O fantomă 'ncoronată din el ese... o zăresc...

Ese... vine către țermuri... stă... în préjma ei pri-
[vește...

Rîul înapoi se trage... munții vîrful își clătesc.

Ascultați...! marea fantomă face semn... dă o
poruncă...

Oștiri, taberi fără număr împrejuru'î înviez...

Glasul ei se 'ntinde, crește, repetă din stîncă 'n
[stîncă,

Transilvania 'l aude, Ungurii se înarmez.

Oltule, care-ai fost martor vitejiilor trecute,
Și puternici legiöne p'a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite, îți sunt ție cunoscute,
Cine óre póte să fie omul care te-a 'ngrozit?

Este el, cum îl arată sabia lui și armura,¹⁾
Cavaler de ai credinței, saũ al Tibrului stăpân,
Traian, gloria Romei ce se luptă cu natura?²⁾
Uriaș e al Daciei, saũ e Mircea cel bătrân?

¹⁾ In biserica de la Cozia, Mircea este zugrăvit în costum de cruciat.

²⁾ Pe malul stîng al Oltului se vîd drumuri făcute de Traian.

Mircea! îmi răspunde délul; Mircea! Oltul re-
[petéză;

Acest sunet, acest nume valurile îl primesc,
Unul altuia îl spune, Dunărea se înștiințeză,
Ș'ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare umbră veche! primește închinăciune
De la fii ai României, care tu o ai cinstit.
Noi venim mirarea noastră la mormântu-ți a de-
[pune;
Vécurile ce 'nghit némuri al tēu nume l'au hrăpit.

Râvna-ți fu neobosită, îndelung'a ta silință:
Până l'adânci bătrânețe pe Români îmbărbătași;
Inșă, vai! n'a ertat sórta să 'ncununî a ta dorință,
Ș'al tēu nume moștenire libertății îl lăsași.

Dar cu slabele-ți mijlóce faptele-ți sunt de mi-
[rare:
Pricina nu rezultatul, laude ți-a câștigat;
Intreprinderea-ți fu dréptă, a fost nobilă și mare;
De aceea al tēu nume va fi scump și nepătat.

In acel locaş de pétră, drum ce duce la vecie,
Unde tu te gândeşti, póte, la norodul ce-ai iubit,
Câtă ai simţit plăcere când a lui Mihai soţie ¹⁾
A venit să-ţi povestéscă fapte ce l'au strălucit!

Noi citim luptele vóstre, cum privim vechea

[armură,

Ce un uriaş odată în rěsbóie a purtat;
Greutatea ei ne-apucă, trece slaba-ne măsură,
Ne 'ndoim dac'aşa ómeni într'adevér au stat.

.

Au trecut timpii aceia, timpii de fapte strălucite,
Inşă triste şi amare; legi, năravuri se 'ndulcesc:
Prin ştiinţe şi prin arte naţiile înfrăţite,
In gândire şi în pace drumul gloriei gălesc.

Căci rěsboiul e biciu gróznic, care mórtea îl

[iubeşte,

Şi ai lui sângerăţi dafini naţiile îi plătesc;

1) Dómna Florica soţia lui Mihaiu este îngropată în acelaşi mormént cu Mircea, după cum arată inscripţia dupe pétră.

E a cerului urgie, este foc care topește
Crângurile înflorite, păduri care îl hrănesc.

.
.

Dar a nopții négră mantă peste déluri se lă-
[țește.

La apus se adun norii, se întind ca un veșmînt;
Peste unde și 'n tărie întunericul domnește:
Tot e gróză și tăcere... umbra intră în mormînt.

Lumea e în așteptare... turnurile cele 'nalte
Ca fantome de mari secolî pe eroii lor jelesc;
Și-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechiû al monastirei în cadență îl isbesc.

RĂSĂRITUL LUNEI LA TISMANA

De cât în frumôsa nôpte când plăpânda-î lină
[rază

A copilei dulce frunte cu vii umbre colora,
O priveliște c'aceea ochi-mi n'aũ putut să vază,
Lun'așa încântătore n'am avut a admira.

Și întâi, ca o steluță, ca făclie depărtată,
Ce drumețul o aprinde în pustiuri rătăcind,
In a brașilor desime, în pădurea 'ntunecată,
P'între frunțele clătite, am zărit'o licurind.

Apoi tainicele-î raze, dând peziș pe o zidire,
Ce pe multe se ridică, locaș trist, nelocuit,
Mîngâe a ei ruină cu o palidă zîmbire
Ca un vis ce se strecoră într'un suflet pustiit.

Apoi, glob rubinos, nopței dând mișcare și viață,
Se 'nălță, și din prejuru-î dese umbre depărtând,
P'ale stejarilor vîrfuri, piramide de verdéță,
Se opri; apoi privirea-î peste lume aruncând,
Lumină adânci prăpastii, mănăstirea învechită,
Feodală cetățue, ce de turnuri ocolită,
Ce de lună colorată și privită de departe,
Părea unul din acele Osianice palate,
Unde geniuri, fantome cu urgie se isbesc;
Și pustiul fără margini, și cărarea rătăcită,
Stâncă, peșteră adâncă, în vechime locuită
De-al muntelui sânt pusnic ce sërmanii îl iubesc.

Eraū dulci acele ore de estas și de gândire:
Șóptele, adânci murmure ce iaū viață în pustii,
A mormintelor tăcere ce domnea în mănăstire,
Loc de sgomot altă-dată, de politici vijelii.

Nóptea, totul astei scene colosală da mărire,
Douë nobile instincte cu putere deștepta:
Un, a cerului credință, alt, a patriei iubire,
Ce o dată 'n aste locuri pe strămoși îi însufla.

Munții noștri-aū fost adesea scump asil de li-
[bertate,

Și din vârful lor Româniî, torent iute furios,
S'aruncau: mulțimi barbare pentru pradă adunate,
Lei, sosind, erau la fugă ca un cerb rănit, fricos.

.
.

Cu trufie Riga ungur către țară 'nainteză: ¹⁾
Sunt plini munții de oștire, sună zalele de fier;
Pinteniî lucesc; la lună săbiile scânteiază;
Basarab încheie pacea cum vrăjmașii lui o cer. ²⁾

Dar Româniî nu vor pacea, nu vor trista uni-
[lință

Ce asupra-le aduce un necinstitor tractat;
Ura lor e ne'mpăcată; în a lor crudă dorință
Coprind munții, închid drumul ungurului spăi-
[mîntat.

Ast-fel e atunci omorul, cât ostașul înceteză
Obosit, și Riga singur cu puțini scapă fugênd;
Strălucitele-î veșminte le aruncă el de gróză,
Plânge, și în a sa țară se întôrce blestemând.

1) Carol I, regele Ungariei, la anul 1330.

2) Ión Basarab.

Nici odată astă lună ce înnótă în tărie,
Ca fanal purtat de valuri pe a mărilor câmpie,
Mai mult număr de cadavre de atunci n'a luminat.
Nici odată mândru vultur ce 'n vėsduh se cumpă-
[nește,
Acel domn al atmosferei ce un véc întreg trăește,
De-o prad'așa bogată încă nu s'a 'ndestulat.

Se găsec ș'acum pe rîpe bucăți de armuri sdro-
[bite;
Am vėđut înșine pintenii de rugină putreziți,
Și p'al *rėsboiului munte* monstruósele morminte,
Unde șefiile ungurimei zac cu toții grămădiți.

Dar Româniile, fiile aile celor ce 'n vechime se lup-
[tară,
Cu sudorii adăp pămêntul, câștig hrana în dureri;
Sunt plugari; și alte nume, ómeni noi se înălțară,
Oamenii ne'nsemnați și mândri de vechimea lor de
[eri.

Streinii prinți ce ne-apăsară, aũ dat lor drept
mîngăere,
Averi, cinsti, care odată se 'mpěrțeu drept rėsplă-
[tiri;

Monopol fac azi de drepturi; în a lor scurtă vè-
[dere
Propășirei neînvinse pun ei dese 'mpotriviri.

Nu-î așa legea naturei, nu-î așa a țerei lege;
Ca tot ce nu e la locu-î, va cădea trufia lor;
Al sudorilor streine rod ei nu-l vor mai culege;
Va fi mare tot Românul, țerei lui folositor.

Cugetări adânc ascunse, idei drepte și înalte,
Ce în inimile-alese ura lor le apăsa,
Vor vedea lumina Țilei; și în formă de mari fapte,
Sub privirea prevedinței, lumei se vor arăta.

O IMPRESIE
DEDICATĂ OȘTIREI ROMÂNE

22 Aprilie 1846.

Putini erau la număr ostașii României,
Dar când ale lor cete pe luciul câmpiei
Semeț înaintară cu pas răsunător,
Din sulite, din coifuri, din armele albite,
Când sórele în unde, în raze aurite,
Lumina își răsfrânse pe stégul tricolor;

Când caii, repeși, ageri, cu cóme răsirate,
Cu nările aprinse, cu gurile spumate,
Mușcând de neastîmpăr zăbala ce-î ținea,
Isbind sub ei pământul și răsufând omorul,
La sunete de luptă pe câmp își lua sborul,
Ca vulturii ce 'n aer o pradă ar vedea;

Și când auđii glasul armatei tunătoare,
Și când vedui silitra de fulger purtătoare,
Câmpia, atmosfera de fum întunecând,
Iar p'ntre fum, p'în ceta, egretele-albiciose
Mișcându-se departe, ca umbre fiorose
Ce es din întuneric o crimă-amenințând;

Electrică scântee simții.... și bucuria,
Din inimă pe chipu-mi suită ca mânia,
Pe fruntea-mi se aprinse, în ochi-mi strălucî;
Sub pasurile mele simții arđend pământul,
Și vechea strălucire cu sgomotul, cu vântul,
Ilusii-mi bogate cu fală se ivi.

A! unde e acuma puternica mărire
Din vremea, când a țerii eroică oștire
In lupte uriașe Buzestii comanda;
Când vulturul Daciei cu fruntea 'ncoronată,
Și duhul răsbunării cu manta-i sângerată
Da semnul biruinței și calea ne-arăta!

Călugărenii încă păstrează pomenirea
Vitejilor ce 'n valea-i aflară nemurirea,
Al faptelor de cinste preț vecinic meritat;

Îar praful ce acolo de vânturi viscolóse
In aer se ridică, e pulbere de óse,
Ce tabere duşmane în trecét aŭ lăsat.

.

Spun, că în urma luptei, în Asia bogată,
Dacă Mahometanii vedéu câte odată
Un armăsar ce 'n préjmă-î căta el sforăind;
Coprinşi d'adîncă spaimă şicéu cu 'nfiore,
Că el a văđut umbra acea îngrozitóre
A lui Mihaï Vitézul asupra-le viind.

.

Aşa era odată Româniî, dar unirea
Ce le hrănea curajul, ce le 'nsufla mărirea
Cu vechea simplitate din inimî a lipsit,
A patriei iubire, obiect de ironie,
In veci este pe buze aceluî care ştie
Cu numele-î să tragă norodul amăgit.

Aşa în próste capişti, care trecéu de sfinte,
Al idolilor preot cu magice cuvinte
Mulţimeî adunate oracole 'mpărţea:

Oracole viclene, de interes dictate,
De înțeles lipsite, de patemi esplicate,
Și 'n care neștiința neîncetat credea.

Dar tot se află încă virtuți, și viitorul
In ele se încrede, așteptă ajutorul
Ce îl aduc la nații bărbați mântuitori:
Insuși Domnul naturei ținuse altă dată,
Că pentr'un drept el iartă Gomora vinovată:
Dreptatea și virtutea în ceruri sunt surori.

Iar voi rășboinici tineri, drage batali6ne,
Fiice ale-acelor vestite legi6ne,
Care între pop6re un nume ne-aũ lăsat;
Voi, cãror acest nume e dat el în păstrare,
Cu cinste veți rãspunde l'a patriei chemare,
Când vechiul nostru sãnge nu p6te fi schimbat.

RUGĂCIUNEA

Al totului părinte, tu a cărui voință,
La lumii ne'nfințate ai dăruit ființă,
Stăpâne creator!

Putere fără margini, isvor de vecinicie,
Al căruia sânt nume pământul nu-l știe,
Nici omul muritor!

Dacă la cer s'aude glasul făpturei tale,
Fă ca 'n tot-d'auna pe-a virtuței cale
Să merg nestrămutat.

Când sórta mă apasă, cum și când îmi zîmbește,
Când veselă m'ajută, când aspră mă gonește,
Să pociu fi neschimbat.

Mândria 'n fericire să nu mă stăpânescă,
Mâhnirea în restriște să nu mă umilescă,

Dreptatea să o știu.
Conștiința să-mi fie cerésca ta povață,
Prin ea tu mă'ndreptéză, și când greșesc mă'nvață
Cum trebuie să fiu.

Fă să doresc de obște al omenirei bine,
Să mă cunosc pe însu-mi, și p'altul decât tine
Să nu am Dumneđu.
La ómeni adevérul să-l spui fără sfială,
De cel ce rău îmi face, de cela ce mă 'nșeală
Să nu îmi rěsbun eđu.

Și fă ca tot-d'auna al među suflet să vază
Lumina așteptată, a nemurirei rază,
Dincolo de morměnt,
Acolo unde viața cea vecinică zímbește
Sărmanului acela ce 'n viață pătimește,
Gonit p'acest păměnt.

Știu cum că lumea nóstră, între globurile multe
Ce sunt pentru mărirea-ți cu un cuvěnt făcute
După un vecinic plan,
Nimica înaínte'ți nu póte să se créză,
C'ășa de puțin este, ș'atâta însemnézá
Un val în Océn.

Cunosc cu tóte acestea și vęđ cu 'ncredințare,
Că'n fapta cea mai mică și'n lucrul cel mai mare

De o potrivă ești,
Că la a ta dreptate nu este părtinire,
Că îngrijești de tóte, că fără osebire
Ș'asupra mea privești.

Cu tunetul din ceruri tu ocolești pământul,
Inflorești cu natura și răcorești cu vântul,
Ești viața ce ne-ai dat.

Ascultă dar, stăpâne, supusa rugăciune
Ce sufletul o 'nalță, ce inima depune
La tronu-ți ne 'cetat.

Până'n césul din urmă amorul tęg să-mi fie
Comóră de nădejde, de dulce bucurie,
Isvor de fericiri;

El singur să-mi stea față în acele minute,
Când planuri viitoare și amăgiri trecute
Se șterg ca năluciri.

UCIGAȘUL FĂRĂ VOIE

⓪ temniță adâncă îmi e locuința : ¹⁾
Prin dese, prin negre zăbrele de fier
O rază perdută îmi spune ființa
Cerescului sóre, seninului cer.

Și frigul mă 'nghetă ; e umed pământul ;
De ziduri, de lanțuri, eă sunt ocolit :
Aici suferința așteptă mormântul,
Căci legile lumei așa aă voit.

¹⁾ Subiectul acestei poezii este o întâmplare adevărată. Osânditul socotescă că trăește încă, și nu e mai mult de patru anș de când s'a judecat pricina la tribunalurș, unde el mărturisind fapta, căuta a se desvinovăți prin povestirea nenorocosuluș vis. Dar judecătoruș, temându-se ca nu cum-va îndurarea către acesta să însufle și altora dorința de a visa, aă aplicat pravila, care nu cuprinde nimic despre vise, căci pravila criminală, după cum știm, e încă nedesăvêșită.

Adus ca o crudă, sêlbatecă hiară,
L'a temniței pórtă nădejdea-am lăsat,
Și simț chinuire atât mai amară
Cu cât a mea 'sórtă eú n'am meritat.

O nópte fatală! o nópte cumplită!
Pe patumí de trudă dormém obosit.
Era despre ziuă: soția-mí iubită
Ședea lângă mine... un vis, vis cumplit!

Vējuí : în bêtrâne păduri depărtate
Părea că mă aflu ; eram călător ;
Dar calea perdusem ; pe rămurí uscate
Cânta cucuvéua cu glas cobitor.

Copacii în préjmă-mí părea că înviază :
Din tótă tulpina un gemet eșa :
Flămândă, cumplită, vedém că-mí urméză
O cétă turbată de lupí, ce urla.

Și eú fugém iute, fugém cu grăbire,
Dar locul sub mine de sânge 'nchegat
Silinței-mí zadarnicí punea 'mpotrivire ;
D'o rece sudóre eram inundat.

Sufla un vânt iute, și luna 'ngrozită
In spațuri vecinici trecea alergând,
Cu stinsele-î raze, cu fața-î pălită
Intinse pustiuri abia luminând.

Apoi de odată în nori se ascunse,
Și lipsa ei dete cumplitul semnal;
In spaima nespusă ce-atunci mă pătrunse,
Vedui trecând mórtea pe palidu-î cal.

Schelet d'altă lume, cu forme cumplite,
Rânjind, către mine privea neclintit :
In mâna-î uscată, în unghi ascuțite
Ținea o femeie... Din capu-î sdrobit

Mușca câte-odată, mușca cu turbare,
Și creeri și óse din gură-î cădea.
Uimit rămăsesem : la orî-ce mișcare
Părea că ea rupe din inima mea.

Dar ceta de hiare o ved... mă sosește....
Ferbintea-î suflare acum o simții...
Mă plec, cat și mâna-mi grea pétră 'ntîlnește,
Coragiũ desnădejdea îmi dă, și... isbiî...

Un țipăt s'aude... eă saiă în picióre,
Din somnu-mi de gróză atunci deșteptat :
Soția-mi lipsită d'a vieței suflare
Zăcea... capu-i tîner era sfărîmat !

D'atunci zile multe și nopți csândite
Pe fruntea-mi trecură ! Eă nici am simțit
A lor csebire ; vedenii cumplite
Și țipetă-acela în veci m'a 'nscătit.

Răsună el séra, l'auz diminéța,
Precum în minutul prin crimă 'nsemnat ;
Și eă trăesc încă ! trăesc, căci viața,
Amară pedépsă, în dar mi s'a dat.

Aici aștept vřemea și ziua dorită ;
Să văđ dacă dreptul ceresc împărat
Privește la fapta-mi ce este cumplită,
Saă numai la cuget ce este curat.

MEDITAȚIE

Dara-și apucă sborul spre țermuri depărtate,
Al toamnei dulce sôre se plcă la apus,
Și galbenele frunze, pe déluri semădate,
Simțiri deosebite în suflet mi-aŭ adus.

O! cum vremea cu moartea cosesc fără 'ncetare!
Cum schimbătórea lume fugênd ó re'noesc!
Câtă nemărginită pun ele depărtare
Intre cei din morminte și acei ce doresc!

Unde atâți prieteni plăcuți de tinerețe?
Unde-acele ființe cu care am crescut?
Abia ajunși în vârsta frumósei diminețe,
Ca ea, fără a se întórce, ca dênsa aŭ trecut!

.
.
Ce netedă câmpie! Cum ochiul se uimește! ¹⁾
Ce deșert se arată, orî în cotro privești!
Intinsa depărtare se pare că unește,
Cu ale lumii mărgini, hotarele cerești.

Cât sânge aste locuri setose înghițiră!
Câte óse răsboiul aci a semănat!
Câți veterani răsboinici mórtea purtând, muriră
Pentru isbânđi de care ei nu s'aũ bucurat!

Imi pare că-ı vęđ încă ręsturnați în țărină,
Pe 'ncreșita lor frunte sfîrșitul arętând,
Dar mai clătindu-și capul, și c'o murindă mână,
Ferul care le scapă cu furie strângënd.

Ei nu gâdesc la mórte, nu gâdesc la viață,
Ei nu gâdesc la fapte, ce 'n viațaũ urmat,

¹⁾ Câmpia Brăilei.

Ci când sufletul sbóră, când sângele îngheță,
Tótă durerea le este, că nu și-aũ răsbunat!

.
.

Puțin mai înainte, un monument s'arată;
Să-l privim... Dar ce semne de-onóre pe el sunt?
Negreșit cei dintr'însul slăviți aũ fost odată:
Azi slava stă d'asupra, și omul în pământ!

Iată, fără 'ndoială, o mare mângăiere
O voi, care un titlu ș'un nume pismuiți!
Când tot ce e 'nalt cade, și când mărirea pierе,
Mărirea, înălțarea la ce le mai doriți?

Din vremile trecute, în veacuri viitoare,
Un nume să răsune, cu slavă 'mpodobit,
Să treacă peste vârste, și peste ani să sbóre,
Acela ce îl pórtă cu ce s'a folosit?

Când marea 'ntărîtată, corabia-ți sdrobește,
Când loc de mântuire nu este, nici liman,
Când cu grozave furii asupra ta pornește
Spumósele lui valuri bătránul Océn:

Spune-mi, îți pasă-atuncea să știi de mai plutește
Catartul fără pânze ce nu-ți e de-ajutor,
Să vezi dacă pe unde se ține, se clătește,
Și dacă ai fost odată în barcă sau vapor?

Viața e o luptă, o dramă variată
Și actu-i cel din urmă în veci e sângerat:
Mórtea-l încoronéză, mórtea neîmpăcată,
Care în a sa cale pe nimeni n'a uitat.

A, întorcând privirea spre vécurile trecute,
Și ne'ncetat pământul vedându-l pustiit,
Vedând tot aste rele, *tot zile ne-plăcute,*
De sórta omenirei din suflet m'am mâhnit!

Câte feluri de chinuri asupra-i se adună!
Inșă vezi cum speranța o 'nșală ne'ncetat?
Cu o dulce zîmbire vine, țind de mână
Icoana fericirei. Dai s'o prinzi... A scăpat.

Ast-fel un vis ți-arată o iubită ființă;
Ast-fel cu bucurie voești s'o îmbrățișezi,
Dar ast-fel umbra 'nșală zadarnica-ți silință;
Acum din mâini îți scapă, acum iarăși o vezi.

Dacă în cartea sôrtei omŭ-ar ŝti să citescă,
Să-și afle fie-care grozavul viitor,
Cine-ar mai vrea, stăpâne, aicea să trăiască,
Când lumea e de chinuri nedeșertat isvor?

Vreamea d'acum, trecutul, a-l ŝti avem putere,
Numai ce-a să se 'ntîmple noi nu putem vedea;
Dar când ora sosește, când nălucirea pere,
Se trage de odată și vecinica perdea.

CÂNELE SOLDATULUI

Rănit în răsbóie soldatul căduse,
Și 'n puține zile chinuit muri,
Departe d'o mumă care îl crescuse
Și care-l iubi!

Sărman, fără rude, pe țermuri streine,
N'avea nici prietini, nici un ajutor;
Nu era ființă care să suspine,
Pentr'un trecător!

Singurul tovarăș de nenorocire,
Singura-î avere, un câne iubit,
Ședea lângă dînsul și 'n mare mâhnire
Părea adâncit.

Acum tot e gata pentru îngropare,
Acum ridic trupul pe mâini de soldați,
Onori hotărîte acelor care
Mor pentru 'mpărați.

În fruntea paradei cânele pornește
Din ochii lui pică lacrimi pe pământ,
Ca un iubit frate el îl însoțește
Până la mormânt.

Aci se oprește, aci se așază,
Nimic nu îl face a se depărta:
Așteptă să-l strige crede c'o să-l vază
Când s'o deștepta!

Câte-odată cercă peatra s'o ridice,
Câte-odată latră dup' un călător;
Coprins de durere: Vino, par' c'ar țice,
Să-mi dai ajutor.

Apoi când streinul de milă voește
A-l trage d'o parte și hrană a-i da,
El își plcă capul în pământ privește
Și nimic nu va!

De două ori nóptea cu umbrele sale
Emisferul nostru l'a învăluit,
Și sărmanul câne din locul de jale
A fost nelipsit!

Dar în dimineța acea viitoare,
Pe când se deșteptă omul muncitor,
Zăcea lângă grópă mort de întristare,
Cânele Azor!

ADIO LA TÈRGOVIȘTE

Încalcat p'aste ruine, sub care adâncită
E gloria străbună și umbra de eroi,
In liniște, tăcere, ved' lumea adormită
Ce uită 'n timpul nopții, necazuri și nevoi.

Dar cine se aude și ce este ast sunet?
Ce ómenî, saũ ce armii, și ce repede pas?
Pămîntul îl clătește răsboinicescul tunet
Sgomot de taberi, șopte, trece, vîjîe-un glas....

.

Dar unde sunt acestea? s'aũ dus! aũ fost părere,
Căci armele, vitejii, și tóte aũ tăcut.
Așa ori-ce mărîre nemicnicită pierē!
A nóstră, a Palmirii ș'a Romei a trecut.

Și pe țērênă-acea, de care-odinioară
Se spăimîntaũ tiranii de frică tremurând,

Al nopței tâlhar vine și paseri cobe sboră
Pe monumente trece păstorul șuerând.

.....
.....
Mă scol, mă mut d'aicea, duc pasurile mele
Ce pipăe cărarea în fundul unui crâng;
Și las aste morminte cu suvenire grele,
Pe care nu am lacrimi destule ca să plâng.

Aicea am speranță să aflu mulțumire;
Eă voiă să auă unda și cerul să-l privesc;
Să vedă a Aurorei mult veselă zîmbire
Razele dimineței ce norii auresc.

Aci stejari cu fală se 'nalț, se îndreptéză,
Urcând ale lor ramuri spre-azurele câmpii.
Aci plopii cu frunza o vale 'ncoronéză;
Acolo se ved dealuri, ș'aici sêlbatici vii.

Din cóst' acestor stînce, din vârful astui munte,
De unde își apucă vulturul al seă sbor,
A nopții stea răvarsă lumină p'a mea frunte
Și raza-î se reflectă pe limpede isvor.

Aci zefirul vesel prin frunze 'ncet suspină ;
Aicea orizonul e dulce, luminos ;
Aici aceste rîuri. . . . Dar unda lor e lină,
Iar sufletu-mî e 'n valuri, n'am sóre seninos.

Din sînul maicei mele, născut în grijî, necazuri,
Restriştea mî-a fost légăn, cu lacrămi m'am hrănit ;
Ca ale mării repezi şi gróznice talazuri,
De vîntul relei sórte spre stânci am fost gonit.

Acuma pretutindenî întorc a mea vedere,
Dar ochi-mî mulţumire de loc nu întîlnesc,
Căci nimenea nu simte cumplita mea durere,
Şi ómenii pe mine trecând mă ocolesc.

Aşa ! aşa ! iubite, s'a dus scumpul meü bine ;
Vedënd că nu-mî rămâne plăcere pe pămînt
Vedënd că pentru mine s'aü dus zilele line,
Puiü mâna p'a mea frunte şi caut un mormânt.

Din zilele trecute, din vechea fericire,
Din vârsta mea de aur, din sântul lor amor,
Idei aü rămas numai precum o nălucire
Rămâne diminéţa din visuri care sbor.

Aşa, fără 'ndoială, amara mea viaţă
D'acum e pentru mine nisip neroditor,
Ce vara îl usucă şi iarna îl înghiaţă
Şi nici o flóre n'afă sërmanul călător.

Dar însă suvenirul fiinţelor iubite
Va fi la al meu suflet etern înfăţişat
Ca frunzele aduse de vijeliă pornite
La vechea lor tulpină ce-o dată le-a purtat.

De visurile vóstre speranţe-amăgitoare
Acum peste măsură mă văd îndestulat ;
Fugiţi zadarnici zile, ce griji omorátore
Pe tînăra mea vîrstă curênd aţi adunat.

Când tómnă se arată al ernei rece sóre,
Copacii plini de jale perd frunza, se usuc :
Aşa nenorocirea uscând a vârsti-mi flóre,
Zic lumei un adio : iaú lira şi mă duc.

EPISTOLE și SAȚIRE

ADIO

pentru plecarea proconsulului Halcinski.

Procit, faimos proconsul, model de tiranie,
Cumplită fie calea pe care ai plecat!
Cu apa consacrată prin somnul de vecie
Vom curăți pământul ce tu ai întinat.

Schelet fantasmagoric, ființă infernală!
Gerósa, trista-ți climă, ea încă n'a produs
Jiganie mai crudă, o iazmă mai fatală,
De când sórele séra se plécă la apus.

Dator este Românul a sa recunoștință
Monarchului ce țera cu tine înzestră,
Căci zelul tău sălbatec, fanatica-ți silință,
De grația robiei pe robii chiar desgustă.

Căci mulți, cari împrejuru-ți cerșau a ta rînjire,
Vrăjmași ai libertății, ce binele nu-l vor,
Născuți era să fie cu tine în unire,
De nu umilea, crude, și chiar basețea lor.

Tiran omeopatic, cum nu des se găsește,
Otrava prin otravă în noi a vindecat,
O nație întrégă prin mine-ți mulțumește
Și te proclam din parte-î al țerei Ipocrat.

A! Dacă vom ajunge la ținta mult visată,
De voiă trăi atuncea (și-mi place să o crez),
Tu vei avea, fii sigur, o statuă bogată,
Al cărui bust cu lanțuri eă am să-l decorez.

În jocul lor copii te vor scuipă în față;
Și când vre-unui gâde vom da numele tēu,
Acel om se va crede nevrednic de viață,
Pierdut din omenire bătut de Dumnezeu.

Așa, când tōmna rodul s'a copt în vii, grădină,
Țēranul ce se teme de hoții sburători,
Pe ramură înaltă expune la lumină
Scheletul coțofenei, cadavrul unei ciorii.

Spectacolul gonește jivine răpitoare,
De lacoma lor cătă ogorul e ferit.
Țăranu-atunci profită de-a feței lui sudore,
E veselă natura și omul mulțumit.

Adio! lung adio! și fără revedere,
Depart, mult depart, te du din țara mea!
Pustiul Siberiei te-aștéptă cu plăcere,
Pământul să te 'nghiță și dracul să te ia!

EPISTOLĂ D-lui ALEXANDRU DONICI

FABULIST MOLDOVEAN

¶ Cum măsură ți se măsură, este un proverb
[știut.

Aste versuri, de lungimea celor ce tu mi-ai făcut,
Sunt pornite să-ți aducă ale mele mulțumiri,
Sunt răspuns la ale tale vrednici de cinste gândir.

Nu știu bine dacă cerul, precum zică, m'a înzestrat
C'un talent, ce mi se pare puțin, slab, neînsemnat,
Ear iubesc talentu-acesta, care tu îl prețuești :

Tot ce e mai sânt, mai nobil, în duh, inimă
[omenești,

Prin el ni se 'nfățișeză ; și al binelui amor,
Se aprinde la făclia unui geniū creator.

Pe acei ce mi-i dai pildă eū adesea i-am citit ;
La o slavă meritată cu mândrie m'am smerit ;

Să-î urmez este alt lucru; cinstea pôte o dolesc,
Dar a lui Torquato sórtă nici de cum n'o pis-
[muesc.

Am temeinice cuvinte: mă cunosc, mă simţ prea
[mic,

Şi nevrednic să iaă urma unui mare mucenic.
Eu, să-ţi spui, nu 'nţeleg bine cum eşti ómeni

[străluciţi,
Producea fără 'nctare când era nenorociţi.

Pentru mine griji, necazuri, trebuinţe, neplăceri

Sunt isvorul nelucrării şi-al veciniceî tăceri.

Cređ cu tine că talentul ne e din cer dăruit,
Că e foc care se stinge, dacă nu va fi nutrit,
Şi de am o zi mai lină, un cés bun de întălnesc,
Cu plăcere a-l aprinde, a-î da hrană mă silesc.
Dar pe om ş'a lui natură destul nu ai cercetat,
De voeşti să fi ca rîul, care curge ne'nctat.
Acel rîu trece p' o vale, pe câmpie, p' între flori;
Iar prin relele vieţii e mai greu să te strecoři:
Prozaice umilinţe nu pociu a le înfrunta.

Tu veđi vremile de astăđi. Te 'ntreb dacă muza ta,
Poftită la tribunaluri, ar merge să dea cuvînt,
Să spue în bună proză de ce umblă după vînt.

De ți-ar ȃice judecata: «Fiind c'am aflat cã scrii,
«Fiind cã vorbești cu norii, și pui slove pe hãrtii,
«Ado versurile tale, avem poftã sã citim,
«Și, de n'ai atins pe nimeni, noi osãnda-ți măr-
[ginim.»

Dacã, ȃic, plãceri d'acestea de l'ai tãi ai fi cercat,
La atãtea dobitoce suflet ore ai fi dat?
Ai fi ȃis cu îndrãsnelã de-un vulpoiũ judecãtor,
Cã il veđi cãte odatã *cu puf alb pe botișor?*
Cã în cumpãna dreptãții cașul el l'a cumpãnit,
Pãnã ce prigonitorii cu nimic s'aũ pomenit?

La voi sunt mãi domoli ómeni, ei nu s'ating
[de nimic;

Aicea daũ de nevoe, ori ce mã încerc sã ȃic.
De voiũ sã cãnt eroismul bunilor noștri strãmoși,
Auđ o sutã de glasuri: «Ce? noi suntem ticãloși?
«Numãi cei vechi iți plac ție? Prilejul s'a 'nfãțișat
«Și noi doveđi de virtute, curaj nu am arãtat?»
De laud vr'un om de merit, vre un amploiat cinstit
«A! imi ȃic de pe delãturi, pe noi acum te-ai
[pornit?

«Lãudãnd faptele bune, arãți, și învederat,
«Cã nu suntem de aceia! Pe noi tu ne-ai satirat!»
Cãci dumnea-lor știũ prea bine, ca ómenii care
[citesc,
Cã în lauda virtuței acei rãi se-i osãndesc.

De ar fi o mulțumire să te vești în tipar dat,
Și pe uliți câte-odată cu degetul arătat;
S'auzi: ăsta e cutare! apoi eă te-aș fericì,
Pentru scrierile tale ce iubesc a le citi,
Ale cărora sujeruri, stil ușor și lămurit,
Aă a fabulei plăcute merit netăgăduit.
Suțu, țeice într'o carte, că în Grecia, de vrei,
Poți să scrii ori ce îți place, fără vorbă și idei.
Mulți din autorii noștrii aă acest talent dorit,
Cu locul, cu 'mprejurarea, cu vremile potrivit.
Ved că o duc fórte bine, și eă o să-i imitez;
O să-i întrec, de se póte, nimic n'o să maì lucrez.
Numaì din vreme în vreme aì să affi că trăesc,
Și muzele din Moldova, că știu să le prețuesc.

EPISTOLA D-lui I. V.

AUTORUL «PRIMĂVEREI AMORULUI»

Tu care-ai fost din pruncie al Muzelor favorit,
Și ca strămoșescă-avere geniul ai moștenit,
Cântător al primăverei, ce ai darul a plăcea,
A fi 'nalt cu deslușire, simplu fără a cădea;
Care lucruri mici de sine știi să le mărești fru-
[mos,
Și să nu ȃci nici odată cuvînt ce-ar fi de prisos;
Dacă mai gîndești și astăzi cum atuncea socotei,
Cînd destinat de natură să fiu poet mă credei,
Făr' a-ți vorbi de folosul bunelor tale poveți,
La a mea nedeslușire alerg încă să mă 'nveți.

Cînd ne 'nțelésa natură, din sînu-i cel roditor,
Cu talentul poesiei naște pe un muritor,

(Fără să mergem departe, atât ași dori să-mi
[spui,)

Hotărăște de odată și felul scrierii lui?

Mulți îmi dic cum că acesta nu e de tăgăduit,

Și că tot omul s'aplecă la ce este mai pornit;

Că acela ce 'n tragedii face patemi a vorbi,

Nu poate și 'n elegie chinurile a descri.

Dacă iar în cea din urmă știi frumos să zugră-
[vești,

Plăcerea, melancolia, amor, chinuri sufletești;

Al odei cei înfocate ton înalt nu poți să-l ții,

Nici s'alergi p'ale slavei pline de sânge câmpii.

Felurile-s osebite, și voesc osebit dar:

Cine 'n mai multe se cercă, ostenéla-i în zadar,

Eü dar, ce din cruda-mi vîrstă de când ochii
[am deschis,

Când a 'nceput pentru mine al vieții amar vis,
Am iubit de o potrivă tot ce mi-a părut frumos,
Tot ce sufletu înalță și e minții de folos.

Poet cum pot a mă crede, când al lirei Dumneșeu,
Încă nu vrea să-mi arate care este felul meu?

Tot ce-mi place mă aprinde, și 'n minutul ce
[cetesc,

A putea lucra întocmai, d'o cam dată socotesc.

Apoi vine cugetarea. Pe-al meu spirit întreb: Știi

Dacă tu în felu acesta ești născut sau nu să scrii
Câte planuri astă aspră idee mi-a stânjenit!
Și din ce cărări plăcute, cu putere m'a oprit!
Eū asemăn a mea stare cu a unui călător,
Care neștiindu-și calea, fără povățuitor,
Se oprește pe-o câmpie, și cu totul întristat,
Drumuri vede, dar nu știe care e adevărat.
Plécă, se întorçe 'ndată, se pornește iar pe loc,
Perde vreme prețioasă și alérgă 'ntr'un noroc.
Ast-fel sunt și eū; ca dânsul tot-d'auna rătăcit,
Ca să nu-l perđ, lăsând drumul, póte când l'am
[nemerit.

Apoi nu ajunge-atâta, ci și chiar când mă pornesc,
A lucra cu hotărâre, pe un plan ce îmi croesc,
Nu pot păzi cuviința, nici c'un umblet măsurat,
La sfârșit s'ajung d'a dreptul, fără să mă mai abat.
Dacă descriū o pădure, suma de copaci îi las,
Și la un stejar mai mare trec cu un repede pas.
Dacă sunt într'o grădină, pe la flori de rând nu
[merg,

Ci la trandafir îndată și apoi la crin alerg.
Depărtarea cea mai mare, și ocolul cel mai lung,
Un cés nu mă zăbovește, fac trei pasuri și ajung.
Mărunțișurile-mi scapă, și ideile ce-mi vin,
Dacă 'ncep cu o zîmbire, se sfârșesc cu un suspin.
Aplicarea îmi lipsește, și n'am darul însemnat,
A strica și a prefăce câte sunt de îndreptat.

Fără astă slăbiciune ceva tot aş isbuti;
Ostenéla şi răbdarea pot orî ce a dobândi;
Insă eû, ca să mă apăr, las un lucru început,
Şi 'ntr'un sfert stric câte-odată, ce 'ntr'o lună am
[făcut.

De pământ trântesc condeiu, meseria o urăsc,
Şi să nu-l mai iaû în viaţă, eû mă jur şi hotărăsc.
Dar, precum Boalò ñice: un astîmpër ne'nþeles,
Ne'ncetat se 'mpotriveşte hotărîrei ce-am ales;
De urechi par'că mă trage, din somn nóptea mă
[deştept,

Şi cu multă plecăciune rima mândră o aştept.
Patima inimei mele, chiar şi streine nevoi,
A le pune pe hârtie, sunt silit fără să voiû.
Apoi când în elegie destul nu pot să vorbesc,
Şi s'arêt fără sfială tóte câte socotesc.

Vre un dobitoc îndată vine înaintea mea,
Şi-mi ridică cu 'nlesnire sarcina orî cât de grea:
Lupii, urşii îmi fac slujba, leiî chiar mi se supun,
Adevăruri d'un preţ mare, când le poruncesc, ei
[spun,

Socotesc că putem ñice, fără să ne îndoim,
Că e prea bun pentru fabuli secolu 'n care trăim.
Măcar că se află ómeni care nu pricep de loc,
Cum a putut să vorbescă un sêlbatec dobitoc,
Şi care vin să te întrebe, dacã e adevêrat,
Că în vremea veche câinii aû vorbit așa curat?

Insă, cum ştii foarte bine, adevărul desvelit,
Fără mască între ómeni, lesne nu e primit;
Şi sub felul de podóbe dacã nu îl tãinueşti,
Ne 'nţelépta lui ivire póte scump sã o plăteşti.

Tu dar, care-ai zis odatã cum cã naţiile 'ncep,
Prin poezie, fiinţa şi-a lor stare de-şi pricep,
Slãbiciunea musei mele, vino a o îndrepta;
Cãci de scriu astãzi în versuri, asta este vina ta.
Tu amorul poeziei mie mi l'ai însuflat,
Şi exemple îndestule de ce e frumos ai dat.

Aşa, când viitorimea, al nostru judecãtor,
Care fãrã de sfiãlã, aspru, nepãrtinitor,
L'al sãu tribunal supune pe rãsboinicii vestiţi,
Pe despoţi şi pe miniştri, scriitorii strãluciţi,
Va voi sã cerceteze pe acei care întâi,
Stãturã începãtorii romãneştei poezii, —
In rëndul celor de frunte, numele tãu va gãsi,
Şi a 'ntemeerei cinste de la ea vei dobândi.
Sunt mult mai vrednici de slavã acei care-au fãcut,
In ştiinţe sau în arte, fericitul început,
Decât cei ce dupã dînşii, şi de dînşii îndreptaţi,
Au ajuns desãvârşirea de esempluri ajutaţi.

SATIRA SPIRITULUI MEU

— **T**rageți toți câte-o carte! Domnule, ești cu
[mine,

Seđi mă rog împotrivă, și veđi de jócă bine.

—Dar ți-am spus cuconiță, că eű din întâmplare,
Nici bine, nici nebine nu pot să fac cercare.

Am cuvintele mele; aste jocuri plăcute,
Cu voia dumi-tale, îmi sunt necunoscute.

—Nebun cine te-o crede, vrei să te rugăm pôte;
Astăđi chiar și copiii știű jocurile tóte.

Vécul înaintéză. Carò: veđi că ți-e rëndul;

Dar ce făcuși acolo! unde îți este gândul?

Când eű am dat pe Riga, bați cu alta mai mare?

Ast-fel de neștiință e lucru de mirare!

Așa-mi đicea deunăzi, cu totul supërată,

O damă ce la jocuri e fórte învățată.

Apoi șoptind pe taină cu câte-va vecine:

— Vedeți, zise, ce sórtă, și ce păcat pe mine?

Două greșeli ca asta, ^{deu} ție, sufletul mi-l scot,
A! ce nenorocire! *ma chère*, ce idiot!

Vino acum de față, și stăi la judecată,
Tu care le faci astea, ființă prea ciudată,
Spirit, ce joci o rolă în lumea trecătoare;
De ce trebă-mi ești bună, putere gânditoare,
Când nu pot la nimica să mă ajut cu tine,
Când nu te-ai deprins încă nici vistu să-l joci bine?

Nu mai ești tu acela care 'n copilărie
Știa pe din afară vestit' Alexandrie,
Și viața ciudată a unui Crai cu minte,
Care lasă pe dracu fără încălțăminte? ¹⁾
Tu care mai în urmă, rîdînd d'aceste tôte,
De rost puteai a spune tragedii însemnate,
Meropa, Atalia, și altele mai multe,
Declamându-le tôte cui vrea să te asculte?

Negreșit, îmi vei dice, ție minte ce îmi place,
Dar cărțile cu mine nu pot să se împace.

¹⁾ Arghir, eroul poemei ce poartă numele lui, a furat de la dracu o pereche de papuci, cari slugia drept aripă aceluia ce se încălța cu dinșii.

Maî lesne pociû a spune hoþiile urmate
La dece tribunale sub nume de dreptate,
Maî lesne pociû sã numër pe degetele mele
Cãþi sfinþi avem pe lunã þi câte versuri rele,
Decât sã bag de seamã ce carte nu e datã,
A cui este maî micã þi cine o sã batã.
Când sunt în adunare, n'am altã mulþumire,
Decât sã se deschidã sujeturi de vorbire :
Atunci sunt gata, liber, ascult þi cu plăcere,
Tuþesc, zîmbesc, mẽ légãn, þi-mi daû a mea părere.
— Frumos rãspuns! Ascultã: pe cât mie îmi pare,
De lume, de nãravuri aî slabã încercare ;
Trebue sã þtii jocul, þi danþul ce-þi lipseþte,
þi niþte mici petreceri ce se ðic româneþte
«Jocuri nevinovate.» Nevinovate fie,
Mãcar cã vini destule din ele pot sã vie.
Trebue sã faci pasuri þi complimente bune ;
La vorbe serioase când alþii se vor pune
Sã n'ascultþi, sã spuî glume, sã scoþi la jucãrii,
þi pîn' a rîde alþii sã rîði tu maî întãii.

Veði domniþoru cela care toate le þtie,
Cãruia vorbã, spirit, îi stã în pãlãrie,
În chipul de-a o scóte cu graþii prefãcute?
Haînele dupe dînsul sunt la Paris cusute:
Singur ne'ncredinþeazã. Lorneta atãrnatã,

Este și mai streină, de-o formă minunată;
Vrea s'o cumpere Prințul, dar ca un om cu minte
Dumnea-lui o tocmise ceva mai înainte.
Când le-a spus astea tote, o ia la ochi, privește
Chiar pe dama aceea cu care-atunci vorbește;
I-o dă în nas, se plécă, și în sfârșit o lasă,
Dicându-i: Ce lornetă! te-arată mai frumoasă!

Fieși cine cunoaște, ce cap tînerul are;
Dar pentru că dă bine din mîni și din picioare,
Și trîntește la vorbe fără să se gîndească,
Am vădut multă lume cu duh să-l socotească
Iată de ce talente avem noi trebuință!

Dar tu, care uîți lesne, spirit fără de știință,
Socotești că poți óre, prin alt-fel de mijlóce,
Arătându-te 'n lume vre o figur' a face?
Pretenția aceasta mi s'ar părea ciudată.

Când pe la munte balurî, ne ducem vre-o dată,
(Căci din nenorocire puternica natură
Ne-a unit împreună cu-o strînsă legătură),
Rîd vedîndu-te singur, și într'un colț d'o parte,
Par'c'ai fi mers acolo ca să compui o carte,

Iar nu ca să te bucuri cu lumea dimpreună.
Dacă vr'o coconiță, frumoasă, dulce, bună,
Credând că ne prefacem, ne îndeamnă ne poștește,
Ne ia la joc, greșala-î îndată și-o plătește:
Rar să se afle damă de mijloc așa tare,
Ca să n'o fac să cadă la cea d'întâi mișcare.
Asta îți e talentul și darurile tóte!

Cât pentru darul vorbei, ce cređi că îl ai póte,
E numai o părere; îți ceiú și ertăciune,
Că nici pentru prietení minciuni nu voiú a spune.
Adevărat, se 'ntîmplă să ȑici pe la soróce
Câte o vorbă douě, care la unii place.
În câte rënduri însă distracțiile tale
Te fac să scoți cuvinte ce nu ar fi cu cale!
Să superi din greșală persóne însemnate,
Ba încă câte-odată și dame delicate,
Rîdënd d'acele douě, statornică pereche,
Care își petrec seara șoptindu-și la ureche;
De cele-lalte patru contese ideale,
Umflate de pretenții și vrenice de jale,
Pe care, dacă prințul le ia la bal de mână,
Nu mai vorbesc cu nimeni câte o săptămână.
Astă-ȑi rîđi de-o pedantă, mâne de-o prețiosă;
ȑici de una ajunsă în vêrstă cuviósă,
Că atestatul vremei nu va să-l priméscă;

Și de-alta ce iubește de cinste să vorbescă,
Ce laudă virtutea și'n veci ți-o pomenește,
Dici că e virtuoasă cât știm noi evreește.

Greșelile acestea îți fac un urît nume.
Tu știi ce se întâmplă când se aude 'n lume
Că cinevași s'apucă defectele s'arate,
Mulți scot sub a lui nume minciuni nenumărate.
S'a vorbit într'o casă de un fanfaron mare,
Declamând sentimente ce sigur nu le are,
Care la lot ar pune suflarea omenescă,
Când cine-va cu dînsul ar vrea să o tocmescă;
S'a Țis ceva de Iancu, de Stan, de Lăurescu;
Cine le-a scos acestea? — Le-a scos Alexandrescu.
Făr'a zice nimica, singura ta zîmbire,
De te-î afla de față e o'nvinovățire.
În zadar te porți bine și laudî câte-odată,
Chiar lauda în gură-ți de satiră-î luată.

Așa, în loc să critici greșalele streine,
În loc să rîdi de alții, mai bine rîdi de tine.
Învăță danțul, vîstul și multe d'al de alea,
Iar, de vrei să faci versuri, ia pildă de la Pralea.¹⁾

¹⁾ Pralea, traducătorul Psaltirei în versuri.

F A B U L E

VULPOIUL PREDICATOR

In vulpoiū coprins de bôlă,
La putere fôrte prost,
Însă învățat în scôlă,
Logica știind de rost,
Făcù plan ca să vorbescă
Și să predice 'n pustii:
Se silea să dovedescă,
C'un stil dulce, vorbe miî,
Că cu o simplicitate
Și cu traiul cel cinstit,
Cu năravuri lăudate,
E ori-cine fericit; *cu un altor audit*
C'astă lume desfrănată *belvedere masul*
Tot-d'auna ne-amăgește,
Fără a ne da vre-odată
Câte ne fâgăduște.
Dar la buna-î predicare

Nimeni nu da ascultare.
Câți-va șoreci, cerbi de munte
Venéu rar să o asculte.
Insă ei în depărtare,
Neavând nici de cum stare,
Fără cinste sau favor,
Nu putea da 'ncredințare,
Slavă ăstuî orator.
Așa el schimbă vorbirea,
Defaimă năpăstuirea,
Pe urși, tigri, lei, pardoși,
Arătând a lor turbare,
Și a sângelui vërsare,
Și că sunt nesățioși.
Atunci cerbi, ciutele tôte,
Ascultau întru mirare,
Și în lacrimi cufundate
Plecau de la adunare.
Vulpea-și făcù mare nume.
Un leu fórte cu credință,
Domn p'acea parte de lume,
Să o vëd avù dorință.
Deci și ea cu bucurie
La palat grăbi să vie,
Unde ajungënd vorbește.
Tonul ei înmărmurește
Pe-ai pădurilor tirani :

Cu putere ea descrie,
Slaba nevinovăție,
Pradă acestor dușmani,
Cufundată în durere,
Cerënd la 'nalta putere
Asupră-le ajutor.
Curtezanii în mirare
Ascultaū cu supërare,
Căci așa vrea prințul lor,
Care plin de bucurie
La palat pofti să vie
Vulpea în acel minut.
«Ce-ai vorbit, îi zise, 'mă place
«Căci prin tine mi se face
«Adevărul cunoscut.
«Inșă pentru ostenelă,
«Spune fără de sfială
«Ce vrei? slujbă, răng sau bani»
Oratorul zise 'ndată:
«Prințule, în loc de plată
«Ași pofti câți-va curcani.»

MĂGARUL RĚSFAȚAT

An măgar vĕdù odată
Pe-al sĕũ stăpân că dormia,
Și s'apropie îndată,
Binișor a-l mângâia.
Dar să știți că dinainte
Era trist și supĕrat,
Căci vedea cu ce cuvinte
Mângâia învederat
Un cățeluș mic de casă,
Glume jocuri ce-i făcea,
Și cu dânsul tot la masă
Điua nóptea petrecea.
«O ce rea nenorocire!
«Iși zicea bietul măgar.
«De ce astă osebire?
«Are potaea vr'un dar?
«Eũ că alerg până séra,

«Că muncesc neconținut,
«Ar cu boii totă vara,
«Și de fân chiar sunt lipsit,
«Ba adesea și ciomege
«Pe spinare cam câștig:
«Asta este a mea lege,
«Să mă erte, surda strig.
«Blestematului de câne,
«Căci îi jocă împrejur,
«Li dau cea mai bună pâne,
«Și pe mine toți mă 'njur.
«Dacă lingușirea este
«Mijlocul d'a 'nainta,
«Să mă duc dar fără veste
«Ca și dînsul a-î sălta.»
Cugetând ast-fel în sine,
Vine, calcă 'ncetișor,
Și când s'apropie bine,
Il lovește c'un picior
Atât de greu în spinare, —
(Ba încă alăturând
Drăgăstosul glas ce are,
Ca mai mult să-î placă vrînd)—
In cât omul de mirare,
De durere stăpănit,
Strigă, se vaită tare:
«Săriți că m'a prăpădit.»

Slugile alerg îndată,
Pe jupân îl giomăgesc,
Că e *Măgar* îi arată,
Cu tufele-î mulțămesc.

Nu siliți natura;
Veți fi neplăcuți
Cu talentul care
Nu sunteți născuți.

PAPAGALUL ȘI CELE-LALTE PASĂRI

Păsând a sa colivie,
In pădure vru să vie
Papagalü-a se plimba.
Și îndată ce ajunse
Să judece el se puse
Păsărilor ce cânta.
Că de loc nu sue bine,
Că glasul ei prea lung ține,
Filomelei tot zicea.
Și așa pe ori și care,
Pasăre mică sau mare
El să tacă le făcea.
Dar odată supărate,
Păsările adunate,
Impotriva lui strigând,
Merseră ca să vorbescă
Cu dînsul și să-l siléscă
Să cânte ceva, zicînd:

«Cântă dar tu, împărate;
«Fă acéastă bunătate,
«Un exemplu să ne dai;
«Căci din a ta şuerare,
«Socotim cu 'ncredinţare
«Că prea minunat glas ai.»
El atunci stă la 'ndoială,
Şi prea cu multă sfială,
Le răspunde c'un cuvînt:
«Domnilor! eă rîz prea bine
«D'alţii, iar cât pentru mine,
«De loc cântăreţ nu sunt.»

TOPORUL ȘI PĂDUREA

Minune în vremea noastră nu veđ a se mai face,
Dar că vorbea odată lemne și dobitoce
Nu rămâne 'ndoială; pentru că de n'ar fi,
Nici nu s'ar povesti.
Și caii lui Achil care prooroceaū,
Negreșit că aū fost, de vreme ce-l trăgeaū.
Întîmplarea ce știū și voiū s'o povestesc,
Mî-a spus'o un bătrîn pe care îl cinstesc,
Și care îmi đicea,
Că și el o știa
De la strămoșii lui,
Care strămoși ai lui đicea și ei c'o știū
De la un alt strămoș ce nu mai este viu,
Și p'ai căruī strămoși, đeu nu pociū să vi-i spuiū.
Intr'o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,

Un țeran se dusese să-și ia lemne de casă.
Trebue să știți însă, și pociu să dați dovadă,
Că pe vremea aceea toporul n'avea códă.
Ast-fel se încep tóte: vremea desăvîrșaste
Ori-ce inventă omul, ori-ce spiritul naște.
Așa țeranul nostru numai cu feru 'n mână,
Începu să slutéscă pădurea cea bătrână.
Tufani, palteni, ghindari, se îngroziră fórté:
« Tristă veste, prieteni, să ne gătim de mórte, »
Începură să dică: « toporul e aprópe! *met.* »
« În fundul unei sobe țeranu-o să ne'ngrópe! »
— « E vre unul d'ai noștri cu el ca să-i ajute? »
Dise un stejar mare ce avea ani trei sute,
Și care era singur ceva mai la o parte?
— « Nu. » — « Așa fiți în pace: astă dat'avem parte;
« Toporul și țeranul alt n'o să isbutéscă,
« De cât să ostenéscă. »
Stejaru-avù dreptate.

După multă silință, cercări îndelungate,
Dând în drépta și în stânga, cu puțină sporire,
Țeranul se întórse fără de isbutire.
Dar când avù toporul o códă de lemn tare,
Puteți judeca singurî ce tristă întâmplare.

Istoria acésta, de-o fi adevărată,
Îmi pare că arată,

Că în fieși-ce țară
Cele mai multe rele nu vin de pe afară;
Nu le aduc streinii; ci ni le face tóte
Un pămîntean d'ai noștri, o rudă saú un frate.

CÂNELE ISGONIT

Lupul cu tótă prostia,
Cârmuia împărăția ;
Și ca un stăpânitor,
Unora le da avere,
Altora pe o părere,
Le lua chiar starea lor.

Favor, ură schimbătoare
Isgonire saú chemare,
Al domniei era plan.
Cânele gonit de sórtă,
S'auđise cum că pórtă
Sentimenturi de dușman ;

C'ar fi đis, nu știú la cine,
Cum că nu este prea bine

A mânca atâția mieți;
Și că dacă le adună
Lâna lor pe ori-ce lună,
Să-î lase măcar cu pei.

Asemenea mari cuvinte,
Precum fieși-cine simte,
Nu sunt prea de suferit.
Pe loc vrură să-l gonéscă,
Dar politica domnéscă
Alte pricini i-a găsit.

A ȕis că nimic nu știe,
Că nu este bun să ție
Un rang între curtezanî;
Că la ori ce-l rânduéște,
Nici o slujbă nu împlinește,
Că nu face nici doi bani.

Atunci vulpe, șarpe, bróscă,
Fără măcar să-l cunóscă,
De prostia lui vorbea.
Unul ȕicea că glas n'are,

Altul că nu este 'n stare
O peatră de jos să iea.

Se mira cum de răbdase
Domnul, și nu depărtase
Pe un câne ticălos,
A căruia tótă tréba
E să mănânce de géba,
Făr' a face vr'un folos.

Dar, după o lungă vreme,
Sătul în zadar a geme,
Jalbă cânele a dat,
Đicând că de'acù 'nainte,
Tóte îi vor părea sfinte,
Numai să fie iertat.

Adesea nenorocirea
Schimbă gândul și simțirea!
Pe loc fu și slobođit.
Cinsti, averi, nu se mai spuné:
Ce đicea el era bune,
Spiritu-î era vestit.

Într'o ȃi neavând trébă,
Domnul pe ai săi întrébă:
— «Voi de căne ce gândiți?» —
Șerpî, șopîrle, de odată
Toți răspunseră îndată:
— «Înălțime, să trăiți!

«Tutului este plăcută
«Cinstea cea cu drept făcută
«Astui vrednic dobitoc.
«Al lui cap, a lui știință,
«Glas, putere, iscusință,
«Pentru noi sunt un noroc.

«De trup este prea puternic,
«De slujbi multe este vrednic,
«Și în lupte e vestit.»
— «Astea le știam prea bine,
«Știam ce i se cuvine,
«Dar atunci era gonit.»

ȘOARECELE ȘI PISICA

An șorece de neam, și-anume Raton,
Ce fusese crescut sub pat la pension,
Și care în sfârșit, după un nobil plan,
Petrecea retirat într'un vechiū parmezan,
Intâlni într'o zi pe Chir Pisicovici,
Cotoiū care avea bun nume 'ntre pisici.
Cum că domnul Raton îndată s'a gătit
Să o ia la picior, nu e de îndoit.
Dar smeritul cotoiū, cu ochii în pământ,
Cu capu 'ntre urechi, cu un aer de sfânt,
Incepù a striga: «De ce fugi, domnul meu?
«Nu cum-va îți fac rău? Nu cum-va te gonesc
«Binele șoricesc cât de mult îl doresc,
«Și cât îmi ești de scump, o știe Dumnezeu!
«Cunosc ce răutăți v'ați făcut frații mei,
«Și că aveți cuvânt să vă plângeți de ei;
«Dar eū nu sunt cum creș; căci chiar asupra lo
«Veneam să vă slujesc, de vreți un ajutor.
«Eū carne nu mănânc; ba încă socotesc,
«De va vrea Dumnezeu, să mă călugăresc.»

La ast frumos cuvânt, Raton înduplecat,
Vedând că Dumnezeu de martur e luat,
Își ceru ertăciune, și-l pofti a veni,
Cu nemişcarea se 'mpreteni.

Îl duse pe la toți, și îl înfățișă
Ca un prieten bun ce norocul le dă.

Să fi vedut la ei jocuri și veselii!

Căci șorecii cred mult la fisonomii,

Ș'a acestui strein atâta de cinstit,

Nu le înfățișă nimic de bănuir.

Dar într'o zi, când toți, îi dederă un bal,

După ce refuză și limbă și cașcaval,

Zicând că e în post și nu poate mânca,

Pe prietenii săi ceru a 'mbrățișa.

Ce fel de 'mbrățișeri! Ce fel de sărutat!

Pe câți gura punea

Indată îi jertfia;

Incât abia doi trei cu fuga au scăpat.

Cotoiul cel smerit

E omul ipocrit.

Eu prin cotoiul aceasta să vă arăt m'am silit
Icoana adevărată a omului ipocrit.

PRIVIGHETOAREA ȘI MĂGARUL

Nenorocita privighetóre,
Cântà 'n pădure a ei durere,
Natura 'ntrégă da ascultare.
Tot împrejuru-i era tăcere.

Alții în locu-mi ar descri pôte
Acele tonuri neimitate,
Glasul acela mlădietetor,
Ce c'o 'ntorsură, lină, ușoră,
Treptat se urcă și se coboră,
Plin de simțire, plin de amor.

Eū vë spuiū numai că despărțirea
Și suvenirea plina de jale

Că nedreptatea, nelegiuirea,
Era subiectul cântării sale.

Un măgar mare ce-o ascultase,
Și ca un aspru judecător,
Capul plioștise, sau ridicase
Câte-o ureche 'n semn de favor,

Eși 'nainte să-î dea povață,
Și c'o nerodă încredințare:
«Am fost,» îi zise, «aci de față,
«Dar zeu nu-mi place a ta cântare;

«Cu toate-acestea am nădejdi bune,
«De nu îți pare lucru prea greu,
«La niște reguli a te supune,
«Luând d'exemplu cântecul meu».

Atunci începe cu bucurie
Un cântec jalnic și necioplit,
In cât de aspra lui armonie,
Totă pădurea s'a îngrozit.

Privighetórea, fără sfială,
Zise: «Povața e în zadar,
«Căci d'ași urma-o, nu e 'ndoială,
«Că eă în locu-ți n'ași fi măgar».

CÂNELE ȘI CĂȚELUL

- «**C**ât îmi sunt de urîte unele dobitoce,
«Cum lupii, urșii, lei, și alte căte-va,
«Care cred despre sine că prețuesc ceva!
 «De se trag din neam mare,
 «Asta e o 'ntîmplare:
«Și eă pôte sunt nobil, dar s'o arăt nu-mi place.
«Oamenii spun adesea că 'n țeri civilisate
 «Este egalitate.
«Tôte iaă o schimbare, și lumea se cioplește,
«Numai pe noi mândria nu ne mai părăsește.
«Cât pentru mine unul, fiește cine știe,
 «C'o am de bucurie
«Când tótă lighiôna, măcar și cea mai próstă,
«Câne sadeà îmi zice, iar nu *domnia-vóstră.*»
Așa vorbea deunăzi cu un boă ore-care
Samson, dulău de curte ce lătră fôrte tare.
Cățelul Samurache, ce ședea la o parte

Ca simplu privitor,
Auzind vorba lor,
Și că nu aū mândrie, nici capriții deșarte,
S'apropie îndată

Să-și arate iubirea ce are pentru ei:

«Gândirea vóstră», zise, «îmi pare minunată,
«Și simțemîntul vostru îl stimez, frații mei».

—«Noi frații tēi,» răspunse Samson plin de mânia,

«Noi frații tēi potae?

«O să-ți dăm o bătae

«Care s'o pomenești.

«Cunoști tu cine suntem, și ți se cade ție,

«Lichea nerușinată, ast-fel să ne vorbești?

—«Dar zicēți...»—Și ce-ți pasă? Te 'ntreb eū ce

[ziceam?

«Adevērat vorbeam,

«Că nu iubesc mândria și că urăsc pe lei,

«Că voiū egalitate, dar nu pentru căței».

Acēsta între noi adesea o vedem,

Și numai cu cei mari egalitate vrem.

PISICA SELBATICĂ ȘI TIGRUL

Din cotoiū saū piscică,
Din douē nu știū care,
Nici mare nici prea mică,
Dar fôrte mâncătore,
Și din soiul acela ce 'n păduri locuește,
Și pe copaci trăește,
Vedū un tigrū mare
Trecēnd pe o cărare.
De sus de pe ghindar unde era urcată,
Pisica socotī
Că pôte-a-l îngrozī,
Și făr' a perde vreme se adresă îndată
La tigrul ce trecea,
Fără de-a o vedea.
«Ia stăi, mă rog, puțin, jupâne de pe jos,
«Care te socotești
«Că nu știū cine ești.

«Mândria ce arăți cu noi e de prisos.

«Știi din ce neam mă trag, și că strămoșii mei

«Sunt fii de Dumnezei?»

«Nemuritorii toți, din cer când aș fugit,

«Subt nume de pisici în lume aș trăit.

«Preoții eghipteni în templuri îi slăvesc,

«Și niște tigri mici cu noi se potrivesc!»

— «Dacă strămoșii tăi cu tine semănă,

«Negreșit erau proști câți lor se închină.»

Răspunse tigrul meu: «iar dacă aș avut

«Vr'un merit cunoscut,

«Ceva dumnezeesc,

«Atunci eu te căesc,

«Și pentru starea ta de milă sunt pătruns,

«Căci de-ar fi câte spui, zău, prea rău ai ajuns»

Deși mulți aș zis'o, eu tot o mai zic:

Gloria străbună pe strămoși cinstește;

În zadar nepotul cu ea se fălește,

Când e, cum se 'ntâmplă un om de nimic.

DREPTATEA LEULUI

Leul de multă vreme ridicase oștire,
Să se bată cu riga ce se numea Pardos;
Căci era între dânșii o veche prigonire,
Și gâlcevire mare, pentru un mic folos.
Vrēju, adică, să știe,
Cui mai mult se cuvine
Să ție pentru sine,
Un petec de câmpie
Și un colț de pădure, de tot ne 'nsemnător,
Ce despărția ținutul și staturile lor.
Acum sânge mult curse, și multe luni trecură,
Făr' a se putea ști,
Cine va birui.
Elefantul năsos,
Și bivolul peptos,
Cu lupul kódă-lungă,
Multe isbîndi făcură.

Fieși-care tulpină era plină de sânge.
Ici se vedea un taur jumătate mâncat;
Lângă el un tovarăș ce sbiară și îl plânge;
Colo, un porc sêlbatic fără două picióre;
Și mai la vale vulpea, se tăvăleşte, móre,
Oftând după curcanii ce încă i-a scăpat;
Iar mai vrednic de jale era vitézul urs,
De două córne gróse în inimă pătruns.

Leul, vedând că lupta nu se mai isprăvește,
Trimise la maimuță, vestită vrăjitóre,
Ce spun că știa multe, și că proorocia
Intâmplările tóte, după ce se trecea.

Trimise, đic, la dînsa, să-î facă întrebare,
Cum póte să ajungă sfîrșitul ce dorește.

Ea se puse pe gânduri, tuși, apoi răspunse,
Rođând cu mulțumire darurile aduse:

«Ca să pótă împêratul lesne să biruéscă,

«Trebue să jertféscă

«Pe acel ce 'n óste e de cât toți mai tare,

«Mai vestit în rêsboie, mai vrednic și mai mare.»

Auđind astea leul strînse a sa oștire:

«Lighiónelor!» đise, «viü să vă daü de știre,

«Că astă-zi din noi unul trebue să murim:

«Așa va proorocul. Rêmâne-acum să știm,

«Cine este mai tare.

«Cât pentru mine unul, cum vreți.... dar mi se

[pare

«Că nu prea sunt puternic, căci pătimesc de tuse.»

Vulpea era aprópe: «Ce-are a face!» răspunse,

«Inălțimea ta ești

«Orî cât de slab poștești.»

«Dar și puterea nóstră

«E îndestul de próstă.»

Strigară tigrii, urșii, și cu un cuvînt tóte,

Lighiónele-acelea ce erau mai colțate.

— «Nu rămáne 'ndoială,» le răspunse 'mpēratul.

Epurele sērmanul — cređ că-l trăgea păcatul

Sau păcate mai multe

De moși lui făcute, —

Veni să-și dea părerea. Dar toți, cât îl zăriră,

Asupra-î năvăliră.

«I-a vedeți-l!» strigară, «cu bună 'ncredințare

«El este cel mai tare!

«S'ascundea urechiatul, și nu-î plăcea să móră,

«Ca să ne facă nouă biruința ușóră!

«Pe el, copii! Luați-l: el are să 'mplinésca

«Ce ne-a đis proorocul din porunca cerésca!»

Câni atunci săriră

Și 'n grabă țî-l jupuiră.

Se află vre o țară, unde l'ășa întîmplare?

Să se jertfésca leul? Nici una, mi se pare.

Nu știu cum să urméză, nu pricep cum se póte,

Dar ved că cei puternici orî unde au dreptate.

LUPUL MORALIST

V'am spus, cum mi se pare, de nu-ți fi uitat,
Că lupul se 'ntîmplase s'ajungă împărat.
Dar fiind că v'am spus'o, voiü încă să vë spui,
Ceea-ce s'a urmat sub stăpânirea lui.
Auđind împăratul, că 'n staturile sale
Fac năpăstuirî multe përoșii dregatori;
Că pravila stă 'n ghiare, că nu e dél saü vale,
Unde să nu veđi jertfe mai mulți prigonitori,
Porunci să s'adune obștească adunare
Lângă un copaciü mare;
Căci vrea pe unii alții să-i cam dojenéscă,
Și 'n puține cuvinte,
Să le aduc' aminte
Datoriile lor.
Toți se înfățișară, și 'nălțimea lupéscă
Începù să vorbéscă
C'un glas dojenitor :

«Domnilor de tot felul! Bune sunt astea tóte?»

«Datoriile slujbei ast-fel le împliniți?»

«Nu aveți nici sfială, nici frică de păcate,

«Să faceți nedreptate, și să năpăstuiți?»

«Tóte slujbele vóstre țara vi le plătește;

«Încă pe la soroace,

«Și câte un dar vă face.

«Dar réoa nărvire,

«Ce o aveți din fire,

«Nu se tãmãdueste.

«Vedeți cu ce morți grele

«Se sãvîrșesc din lume,

«Și cum lasã réu nume,

«Acei care fac rele.

«Gãndiți-vã cã póte veți da cuvînt odatã

«La 'naltã judecatã,

«Gãndiți-vã la suflet, și luați de la mine

«Pildã a face bine.»

Ast cuvînt minunat,

Pe care domnul lup auđ cã l'a 'nvățat,

Trecênd pe lîngã sat,

La diua unui sfânt, când preotul citea

Și propoveduia,

Pe mulți din dregători sã plângã i-a 'ndemnat.

«E! ce ați hotãrît jupâni amploiați?»

«Óre o sã vã 'ndreptați?»

Îi întrebã atunci înãlțimea 'mblãnitã,

Ce purtă o manta de oae jupuită.

«Spuneți o să schimbați purtarea-vă cea proustă?»

— «Să trăiți la mulți ani dobitocia vóstră,»

Resurse un vulpoiú, în slujbe lăudat:

«Ne póte fi ertat,

«Să vă 'ntrebăm smerit pe înălțimea ta,

«De unde-ați cumpărat postavul de mantă?»»

Când mantaoa domnescă este de pei de oae,

Atunci judecătorii fiți sigur că despóie.

BOUL ȘI VIȚELUL

An boŭ ca toți boii, puțin la simțire,
În ȱilele n3stre de s3rt' ajutat,
Și decăt toți frații mai cu osebite,
Dobândi 'n cir3dă un post însemnat.

Un boŭ în post mare? Drept cam ciudat vine,
Dar asta se 'ntîmplă în ori-care loc:
Decăt multă minte, știu că e mai bine,
Să ai tot-d'a-una un dram de noroc.

Așa de-a vieței veselă schimbare,
Cum și de mândrie boul stăpănit,
Se credea că este de cât toți mai mare,
Că cu dînsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s'a făcut boer,
Că are clăi sumă și liveți o mie:
«Mă duc,» ^{met} țise 'ndată, «nițel fân să-î cer.» _{met}

Făr' a perde vreme, vițelul pornește,
Ajunge la unchiul, căcă a intră;
Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
— «Acum dórme,» țice, «nu-l pociu supără.»

— «Acum dórme? ce fel! pentru 'ntâia dată
«După prânț să dórma! obiceiul lui
«Era să nu șeză țiuva nici odată;
«Ăst somn nu prea-mi place, și o să i-o spui»

— «Ba să-ți cauți tréba, că mănânci trînteală,
«S'a schimbat boerul, nu e cum îl știi:
«Trebue 'nainte-î să mergi cu sfială,
«Priimit în casă dacă vrei să fi.»

La o mojiție atâta de mare,
Vițelul răspunde că va așteptă;
Dar unchiul se scólă, plécă la plimbare,
Pe lângă el trece, făr' a se uită.

Cu mâhnire tóte băiatul le vede,
Însă socotește că unchiu-a orbit;
Căci fără 'ndoială nu putea a crede,
Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua și iarăși prea de diminéță,
Să-i găsească vreme la dînsul veni;
O slugă, ce-afară îl vedea că 'nghéță,
Ca să-i facă bine de el pomeni.

«Boerule,» ȕice, «așteptă afară
«Ruda dumi-tale, al dómnei vaci fiu.»
— «Cine? a mea rudă? mergi de-l dă pe scară;
«N'am ast-fel de rude, și nici voiü să-l știü.»

CÂNELE ȘI MĂGARUL

Cu urechea plioștită, cu cóna 'ntre picióre,
Cânele, trist și jalnic, mergea pe o cărare.
După îndestul umblet, iată că-l întâlnește
Un măgar, și-l oprește:
— «Unde te duci,» îi zise.
«Știi par'că te-a ploat, ce rău ți s'a întâmplat?
Așa stai de mâhnit.»
— «Dar, sunt nemulțumit.
«La împăratul leu în slujbă m'am aflat;
«Inșă purtarea lui,
«De e slobod s'o spuiü,
«M'a silit în sfîrșit, să fug, să-l părăsesc.
«Acum cat alt stăpân; bun unde să-l gădesc?»
— «Numai de-atât te plângi?» măgarul întrebă?
«Stăpânul l'ai găsit, îl veđi, de față stă.
«Vino numai de cât la mine să te bagi;

«Eü îți făgăduesc,

«Nu rău să te hrănesc :

«Nimic n' o să lucrezi, nici grijă n' o să tragi.»

La propunerea sa cănele i-a răspuns :

— «Ascultă-mă să-ți spui, e rău a fi supus

«La orî care tiran; dar slugă la măgar,

«E mai umilitor, și încă mai amar.»

BURSUCUL ȘI VULPEA

Bursucului îi venise rîndul și el să domnască
Peste un pogon de tufe în pădurea părintescă,
Pe marginea unei ape. Regatul îi era mic.

Și acei ce îl vedură,
Toți într'o unire, ȕic,

Se învoesc a spune că nu era alt nimic

De cât o miniatură.

Dar riga voiajase,

Și 'n streinătate-aflase

Că un bursuc domnitor

Ce va să-și facă un nume

Mare și faimos în lume,

E neapărat dator

Să iea un ton de mărire,

Să dea porunci pe oștire,

Chiar de n'ar avea soldați.

Căci ast-fel obișnuesc

Toți acei care domnesc,
Duci saū regi saū împărați.

Așa și el slobozi

Patru ordine de zi

Intr'acest chip redigate:

— «Către armile nōstre de linie și de mare,
«Cavalerii, infanterii și artilerii ușore,
«Poruncim și cele-lalte.»

O poruncă din acestea, nu știū cum s'a întâmplat,
De vânt a fost aruncată

In țara învecinată,

Unde domnea leopardul. Acest domn s'a îngrijat,
Vedënd că bursucul are

Armie așa de mare.

Spre a fi încă mai sigur, el într'acolo porni

Pe ministrul din afară, pe vulpe, și-ī porunci

Să saluteze pe prințul, dar în tain' a spiona

Și a trage cu urechea, iar mai ales a afla

Cum merg trebile pe-acolo, cât e de primejdios,

Și câtă armie ține vecinul seū cel pāros.

Sfērșindu-se ambasada, vulpea înapoi veni;

Se înfățișe la curte, se închină și vorbi.

— «Porunca am împlinit;

«Cu ochi-mī le-am vedut tōte,

«Și poți dormi liniștit

«Fără să ai griji deșarte,

«Căci tōte-acele armii de linie și de mare,

«Cavalerii, infanterii și artilerii ușore,
«Nu sunt alt, poți fi prea sigur, pestrițele împărat,
«De cât un soldat pe apă și o luntre pe uscat.»

Vanitatea e mic vițiu, dar cu bună 'ncredințare
Ea adesea ne espune la ridicol foarte mare.

EPURELE, OGARUL ȘI COPOIUL

Calitățile noastre cele mai laudate
Ne sunt ades în lume drept crime re-
[proșate;

Acésta se întâmplă de câte ori prin ele
Oprim esecutarea intențiilor rele.

Epurele odată
Fu tras la judecată.

De un ogar. In tufe atuncea presidă
Copoiul, și sentințe fără apel el da.
Ogarul către el așa se adresă

Și 'n limba lui strigă:

— «O tu ce presidezi senatul cel cănesc,
«Te rog să mă ascuți: eū viū să jeluesc

«De acest ticălos

«Ce sufletul mi-a scos.

«Căci vrînd a-l întîlni, pe dél saŭ pe
[câmpii,

«El fuge par' c'ar fi gonit de vijeliŭ ;

«Ș'apoî n'alergă drept

«Cu el să poți da piept,

«Ci merge tot cotiș,

«Și sare curmeziș.

«C'un cuvînt n'are pas, nici umblet creștinesc,

«Dar ce să mai vorbesc?

«Cînd chiar măria ta, de-o fi cum am aflat,

«Ai fost adese ori de dînsul înșelat?»

— «Destul,» latră atunci copoiul cafeniŭ ;

«Pe el nici îl ascultă, purtările-î le știŭ,

«Ori ce pentru el cređ, și iată-l osândit

«Să fie jupuit.

«Carnea va rămînea pentru judecător,

«Iar labele vor fi pentru jeluitoi.»

CASTORUL ȘI ALTE LIGHIONI

Măi multe lighiône, locuind într'o vale,
Eraū des vătēmate d'un iute rîū vecin,
Care eșind cu sgomot din malurile sale
Stricà vizuină, cuiburi, și traiul lor cel lin.

Ele dar s'adunară
Și mult se consultară,
Ce fel ar putea face,
Și prin care mijlôce
Stavilă ar opune
L'acea 'necăciune.

«Frați,» zise un Castor,
Zidar de soiul lui,

«Eū asta socotesc:

«De mi-ți da ajutor,

«Să m'apuc să clădesc

«Zid tare de pământ și apeī să-l opuiū.

— «Bravo! bine-ai gândit,»
Strigară toți pe loc;
«Ești patriot vestit
«Și mare dobitoc.»
Castorul încântat,
Făr' a mai zăbovi
S'apucă de lucrat,
Dar nu fu ajutat,
Și prea rău isbuti,
Căci râul furios,
De multe ploî umflat,
Isbi ș'asvîrli jos
Pământul înălțat.
Atunci cei-lalți fugind
Pe meșter blestemaș
Și toți îl defăimaș
Dicând: «Ce ticălos!
«El a pricinuit
«Răul ce s'a 'ntîmplat,
«Pentru că a cercat
«In neróda-î dorință
«Lucru peste putință.
«Eú l'am povățuit,
«Dar nu m'a ascultat,
«Și de aceea noi
«Tragem aste nevoi.»

Adese ori virtutea așa se prețuește:
Ori ce nobilă faptă, ori ce dréptă încercare
Pentru-al mulțimei bine ș'a țerei apărare,
Mișeii o defaimă, dacă nu isbutește.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2017

12073
In edițiunea școlară a *Autorilor Români*

vor apărea succesiv :

- Alexandri Vas.*, Despot-Vodă.
— Dumbrava roșie.
— Poesii populare.
— Poesii eroice.
— Pasteluri (poesii).
Alexandrescu Gr., Poesii și Fabula.
Bălcescu N., Din Istoria Românilor sub
Mihail Vodă viteazul.
Bolintineanu Dina, Legende istorice
Cantemir, Hronicul Românilor.
Corezi, Psaltirea.
Costin Miron, Cronice din
Domici și alții, Fabule din
Dosofteiu, Viațile Sfinților.
Ivireanu Antim, Didahille ținute în Mi-
tropolia din Bucuresci.
Făcălășeanu Enaki, Letopisețul Moldovei.
Ștefan Spătaru, Cronice pe scurt a ho-
manilor.
Ștefan Ioan, Letopisețul țerei Moldovei.
Ștefan Const., Lăpusneanu, Scrisori, etc.
Ștefan Alex., Doamna Chiajna.
Poesii Popolare, estrase din dif. culegeri.
Ureche Grig., Domniș țării Moldovei.
Varlam, Cazanii

VERIFICAT
1987